

LA EPÍSTOLA UNIVERSAL DE SANTIAGO

Salutación

1 Huēj huin Santiago tsínj 'yaj sun rian Yan'anj nga rian Señor Jesucristo nej. Nī a'nī yanj carta nan huaj rian án re' huin ni é re' xuhuij ni xi'nin' ni tsínj israelita. Sanī gaxa'nī a ni é re' chruhua xungüi nan: Ga sa' nne nī é re' aj.

La sabiduría que viene de Dios

²Nī hua niān si nīn' ruhua gahuin niā' ruhua á re' ngaa daj hua sayun ran' ni é re' huin ni é re' jnān nga xica'ui. ³Nī hua ni'i ni é re' sisi ngaa ga'na' sayun rian án re' xi'f si xuman ruhua ni é re' ni'yaj á re' Yan'anj, nī gahuin nucuaj doj niman ni é re', gui'yaj sayun daj. ⁴Sanī gui'yaj fuerza ni é re' sisi ga din'inj chruhua niman ni é re' rian sayun. Ngaa nī ga'ue guisij nīn' ni é re' dagahuin ni é re' daran' nuguan' sa'. Nī sī gachin nī a 'ngo nuguan' chruhua niman án re' mánj.

⁵Nī sisi hua 'ngo ni é re' achin gahuin chrūn, nī gachinj sí' rian Yan'anj sisi gahuin chrūn sí'. Ngaa nī rīqui Yan'anj gahuin chrūn sí'. Daj si a'ui' 'ueé Yan'anj ni rasun sa' rian daran' ni ngüi. Nī nitaj si chran'

yun'unj Yan'anj né' xi'f si achínj né' mánj. ⁶Sanī ngaa achínj jni'yaj tsínj daj rian Yan'anj, nī hua niān si guxuman yya ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj. Nī sī gani huij ruhua sij mánj. Daj si daj rún' nicaj nane che naxuman rian nnee yan'anj, nī da'nga' daj huin tsínj na'ue guxuman sa' ruhua ni'yaj Yan'anj anj. ⁷Tsínj ani huij ruhua daj, nī sī gani ruhua sij sisi nahuin ra'a sij nuguan' achínj sij rian Señor mánj. ⁸Daj si tsínj ani huij ruhua, nī nitaj aman ga'ue 'ngo gui'yaj sun sij sun sa' mánj.

⁹Nī 'ngo tsínj niqui, sanī gahuin niā' ruhua sij xi'f si gahui sa' sij, gui'yaj Yan'anj anj. ¹⁰Nī 'ngo tsínj xuru'ue, nī gahuin niā' ruhua sij sisi gahuin niqui sij, gui'yaj Yan'anj. Daj si daj rún' huin yaj ngaa anij doj gue güi, nī hué daj gahuin guiran' 'ngo tsínj xuru'ue aj. ¹¹Daj si ngaa sīj güi, nī huin yan'an, 'yaj nnán. Ngaa nī naco coj 'yaj nnán. Nī ayu yaj ra'a coj. Nī na'aj rian yaj daj. Nī daj rún' ran' ni yaj, nī hué daj gahuin guiran' xuru'ue daj scanij ni rasun huin si'yaj sij.

Soportando las pruebas

¹²Hua 'ueé rian tsínj gunucuaj sa' sayun guiran' sij. Daj si ngaa

gunucuj sij gachin sij sayun daj, ni ga'ue gane niganj sij nga Yan'anj. Daj si hua gataj yya Yan'anj sisi hué daj gui'ya sinduj rian ni tsínj 'i ruhua ni'yaj man'an Yan'anj anj.

¹³Ni ngaa huin ruhua né' gui'yaj né' gaquin', ni si ga'ue gataj né' sisi Yan'anj 'yaj, ni huin ruhua né' gui'yaj né' gaquin' mánj. Daj si ni a 'ngo xico' na'uej ruhua Yan'anj gui'ya gaquin' mánj. Ni sé Yan'anj atsij si gui'yaj xi'i ni a 'ngo ni ngüi mánj. ¹⁴Sani ngaa huin ruhua né' gui'yaj xi'i né', ni hué man'an niman né' huin si digya' yun'unj man'an né' si gui'yaj xi'i né' aj.

¹⁵Ni ngaa dagahuin né' si huin quij ruhua né', ni gaquin' huin si 'yaj né'. Ni ngaa gahuin nico gaquin' 'yaj né', ni guere' niman né' gahui' né' aj.

¹⁶Ni si guxuman ruhua a ni é re' 'ngo nuguan' digya' yun'unj huin ni é re' jnān nga xica'ui 'i ruhuāj. ¹⁷Daj si daran' rasun sa' nga daran' nuguan' 'ueé 'nā' xata' riqui chrej né' Yan'anj rian né'. Ni Yan'anj gui'yaj daran' si xiguin man xata'. Ni nitaj si naduna si ani ruhua Yan'anj mánj. Daj si 'ngo hua ruhuaj. ¹⁸Ni garan' ruhua Yan'anj si nāhuin nāca niman né' gui'yaj nuguan' xanga'. Ni gahuin né' da'nij Yan'anj anj. Ni daj rún' huin sixahua' scanij daran' si gui'yaj Yan'anj, hué daj gahuin né', gui'yaj Yan'anj anj.

Hacedores de la palabra

¹⁹Nanun ruhua ni é re' nuguan' nan huin ni é re' jnān nga xica'ui 'i ruhuāj. Gui'yaj fuerza ni é re' sisi gunun sa' ni é re' si a'mi ni dugüi' ni é re'. Ni ga'mi nanaj ni é re' nej. Ni si ga'man yoō ruhua ni é re' nej

mánj. ²⁰Daj si ngaa a'man ruhua né', ni si ga'ue gui'yaj sa' né' daj rún' huin ruhua Yan'anj si gui'yaj né' mánj. ²¹Hué dan ni duna ni é re' daran' ni nuguan' nitaj si sa' hua nga ni nuguan' quij hua nej. Ni nagui'yaj lij ni é re' man'an ni é re' xi'i si ga'ue gara xina ni é re' nga nuguan' riqui Yan'anj nun chruhua niman ni é re'. Daj si ga'ue ganani ni é re', gui'yaj nuguan' da aj. ²²Ni hua nian si dagahuin né' si ataj nuguan' daj. Ni si gunun yun né' mánj. Daj si ngaa unun yun né', ni digya' yun'unj né' man'an né' aj. ²³Ni daj rún' huin 'ngo nnee gu'ndi', ni hué daj huin si-nuguan' Yan'anj. Ni tsínj unun yun si ataj nuguan' daj, ni na'ue dagahuin sij, ngaa ni 'yaj si daj rún' 'yaj 'ngo tsínj ngaa ni'yaj si' rian si' rian 'ngo nnee gu'ndi'. ²⁴Ni ni'yaj sij rian sij. Sani ngaa nanicaj sij gan'anj sij, ni 'ngo guini'yun ruhua sij daj hua rian sij. ²⁵Sani tsínj dagahuin sisi ataj si-nuguan' Yan'anj, ni hua nia' ruhua sij nga si-chrej sij, gui'yaj Yan'anj. Daj si ni'yaj sa' sij si ataj nica ley sa' da aj. Ni gahuin nica ruhua sij nga nuguan' daj. Ni sé si gunun yun sij nga nuguan' da mánj. Ni nun guini'yun ruhua sij mánj. Sani dagahuin sij si ataj nuguan' daj. Ni nuguan' daj huin ley 'yaj si gahuin ni'nij rian né'.

²⁶Ngaa ani ruhua 'ngo tsínj daj sisi nico' sij Yan'anj ngaa nitaj si hua cuidado sij nga si a'mi sij rian dugüi' sij, ni a'mi yun sij sisi nico' sij Yan'anj anj. Ni digya' yun'unj sij man'an sij aj. ²⁷Ni sisi huin ruhua né' guinico' yya né' Yan'anj huin chrej né', ni hua nian sisi chraçuij

né! ni tsin' niqúi nga ni ngüi mmij ran' sayun. Ni si gani ruhua né! nga gaquin' man chruhua xungüi nan manj.

Amonestación contra la parcialidad

2 Guxuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Jesucristo huin sij Señor nicaj sun rian né!. Ni hua 'ueé rian sij. Ni si gani ruhua ni é re' sisi hua sa' doj 'ngo tsínj daj, daj nga ango tsínj huin ni é re' jnān nga xica'ui. ²Gui'yó! cuenta sisi nahuin yu' ni é re', ni atuj 'ngo tsínj xuru'ue rian man ni é re!. Ni nun ra'a sij 'ngo se'ej huin oro. Ni nun sij atsij sa!. Ni hué daj atuj 'ngo tsínj niqúi rian man ni é re!. Ni nun sij atsij re'le. ³Si ruhuaj ni gahuin nia' ruhua ni é re' nga tsínj nun atsij sa' daj. Ni gataj ni é re' gunun sij: “Gane re' yu'uj nan huin 'ngo yu'uj hua sa!” Ni gataj ni é re' gunun tsínj niqúi daj: “Guñiquin' gaya re' yu'uj man.” Asi: “Gane re' xi'f dacój ni únj.” Gataj ni é re!. ⁴Sanj sisi hué daj 'yaj á re', ni 'yaj á re' sisi sa' doj huin tsínj xuru'ue rian tsínj niqúi. Ni 'ngo güesj ani quij ruhua huin ni é re' nej aj.

⁵Nani chraqij a ni é re' nuguan' ga'mi huin ni é re' jnān nga xica'ui 'i ruhuaj: Yan'anj nacui ni ngüi niqúi man chruhua xungüi nan sisi guxuman 'ueé ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj. Ni riqui Yan'anj sisi gane ni sij rian nicaj sun Yan'anj. Daj si hué daj gataj yya Yan'anj rian ni ngüi 'i ruhua ni'yaj man'an Yan'anj anj. ⁶Sanj guiri' ni ngüi niqúi si-na'aj, 'yaj ni é re!. Sé si xanga' sisi ducu a'nin' sun ni tsínj xuru'ue rian ni é re' mí!. Ni sé si

xanga' sisi hué ni sij anucuj ni é re' gan'anj ni é re' rian ni tsínj nicaj sun mí!. ⁷Ni sé ni sij huin ni tsínj a'mi quij xi'f si-xugüi Cristo mí!. Ni hua 'ueé si-xugüi Cristo aj. Ni xi'f si-xugüi Cristo gata' nnee ni é re' aj.

⁸Hué dan ni sisi xanga' dagahuin né! si-ley Moisés huin nuguan' nun rian si-nuguan' Yan'anj, ni dugu'naj 'yaj né!. Daj si ley daj ataj: “Gahuin 'i ruhua né! guñi'i né! ni dugüi' né! daj rún' 'i ruhua né! ni'yaj né! man'an né!” ⁹Sanj sisi a'mi sa' ni é re' rian ni tsínj xuru'ue ngaa nun a'mi sa' ni é re' rian ni tsínj niqúi, ni da'ui ni é re' gaquin' xi'f si nun dagahuin ni é re' rian si-ley Yan'anj anj. ¹⁰Sisi dagahuin 'ngo tsínj daj daran' si ataj si-ley Yan'anj, ni sisi hua urin nuguan' si ga'uej ruhua sij dagahuin sij, ngaa ni rún' huin sisi da'ui sij gaquin' xi'f daran' ley da aj. ¹¹Daj si gataj Yan'anj: “Si ga'mi né! nga nica dugüi' né!” Ni gataj ruhua' yún Yan'anj: “Si dagahui' né! dugüi' né! manj.” Daj gataj Yan'anj. Yyaj ni sisi nitaj si a'mi re' nga nica dugüi' re', sanj dagahui' re' dugüi' re', ni da'ui re' gaquin!. ¹²Xi'f daj ga cuidado né! si ga'mi sa' né!, ni gui'yaj sa' né!. Daj si ngaa ganahuij xungüi nan, ni nagui'yaj yya Yan'anj nga né! daj rún' gataj si-nuguan' Cristo aj. ¹³Daj si sisi nitaj si huin 'i ruhua 'ngo tsínj daj ni'yaj sij dugüi' sij, ni si nahuin 'i ruhua Yan'anj ni'ya tsínj daj güi nagui'yaj yya Yan'anj nga si-gaquin' ni ngüi. Sanj tsínj huin 'i ruhua ni'ya dugüi' sij, ni gui'yaj sa' Yan'anj nga sij aj.

La fe sin obras es muerta

¹⁴Gunun ni é re' si ga'mi huin ni é re' jnān nga xica'ui. Sisi ataj né! sisi

xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj ngaa nun gu'i'yaj sa' né' nga dugüi' né', ni nitaj si ní'yanj si-nuguan' né' mánj. Si ga'ue nacaj Yan'anj ni tsínj ataj yun sisi xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj mánj. ¹⁵Gu'i'yó' cuenta sisi hua 'ngo jnánj né', 'ngo xica'uij né' achin si-gan', ni achin si xa sij ya'yoj. ¹⁶Ni sisi gataj go'ngo né' rian tsínj niqui daj: "Güij nan' re'. Ni gahuin din'inj ruhuá re' aj. Ni nacaj re' retó re' neque re', ni xa re' daj garan' ruhuá re'." Sisi hué daj gataj né' ngaa nun ga'ui' né' si ní'yanj nnee cúj tsínj niqui daj, ni nitaj si ní'yanj si-nuguan' né' mánj. ¹⁷Ni hué ducuánj daj huin sisi ataj né' sisi xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj, ni nitaj si 'yaj sa' né', ngaa ni nitaj si ní'yanj si-nuguan' né' mánj.

¹⁸Si ruhuaj ni gataj 'ngo ni é re' gunünj: "Xuman ruhua man'án re' ni'yáj re' Yan'anj. Sani man'ánj, ni 'yaj sa'áj." Si ruhuaj ni hué daj gataj 'ngo ni é re' gunünj. Asa' ga'ue xacaj ni ngüi cuenta sisi xuman ruhuá re' ni'yaj re' Yan'anj sisi nitaj si 'yaj sa' re' únj. Sani guini'i ni ngüi sisi xuman ruhuáj ni'yá Yan'anj xi'í si 'yaj sa'áj. ¹⁹Ni dugu'naj 'yáj re' si xuman ruhuá re' sisi hua urin Yan'anj. Sani hué gue daj xuman ruhua ni nane xi'i nej. Ni dri'i ni nane xi'i, 'yaj nuguan' daj xi'í si xu'ui' ni sij. ²⁰Tsínj ni'yun huín re'. Ga'ue digyánj ríanj re' sisi nitaj si ní'yanj si xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj ngaa nitaj si 'yaj sa' né'. ²¹Asij ná ni gataj Yan'anj rian xi né' tsínj gu'naj Abraham sisi gahuin sa' niman sij rian Yan'anj xi'í si ga'uej ruhua sij dagahui' sij da'níj sij Isaac

rian altar ga'ui' sij da'níj sij rian Yan'anj. ²²Ga'ue guini'í re' sisi xi'í si guxuman ruhua Abraham ni'yaj sij Yan'anj, ngaa ni gu'i'yaj sa' sij. Ni xi'í si gu'i'yaj sa' sij, ni gahuin sij 'ngo tsínj guxuman sa' ruhua ni'yaj Yan'anj nej aj. ²³Ngaa ni gahuin yya daj rún' gataj si-nuguan' Yan'anj: "Guxuman ruhua Abraham ni'yaj sij Yan'anj anj. Xi'í daj ni gataj Yan'anj sisi hua nica niman Abraham." Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj anj. Ni gataj ni sij sisi hué Abraham huin tsínj nicaj dugüi' nga Yan'anj anj.

²⁴Yyaj ni ni'i ni é re' sisi sé urin si xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj, 'yaj si gataj Yan'anj si hua nica niman né' mánj. Sani hua nian sisi gu'i'yaj sa' né' nej. ²⁵Ni hué daj gahuin nga yun'unj gu'naj Rahab asij ná huin unj 'ngo yun'unj xana gachéj man'an. Ni gataj Yan'anj sisi hua nica niman unj xi'í si gu'i'yaj sa' unj. Daj si gu'i'yaj unj sinduj rian nungüej tsínj naga'naj daj gatúj nungüej sí' ducuá unj, gu'i'yaj unj ngaa nano' ni sij nungüej sí'. Ni ga'níj unj nungüej tsínj daj nan' nungüej sij ducuá nungüej sij ango chrej aj. ²⁶Hué dan ni sisi nitaj si nun nane niman né', ni rún' huin 'ngo niman huin nnee cúj né'. Ni da'nga' daj huin né' sisi ataj né' si xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj, sani nitaj si 'yaj sa' né' mánj.

La lengua

3 Nun hua sa'aj sisi ga'i ni é re' gahuin ruhua digyán nuguan' scanij ni é re' huin ni é re' jnán nga xica'ui. Daj si hua ni'i ni únj sisi nun digyán sa' ni únj, ni gahuin ni únj nico castigo daj nga ango

tsínj. ²Daran' né' achej ruhua. Ni sisi niganj a'mi sa' ngo tsínj daj, ni hué sij huin 'ngo tsínj sa' nin'. Ni ga'ue dugumi sa' sij nin' nnee cúj sij nej. ³Ni ngaa a'níj né' gaga' gunun du'ua guayo sisi si gahuin yan'anj xuj, ni ga'ue danicaj né' xuj daj garan' ruhua né' gache xuj. ⁴Ni guini'yaj ni é re' daj 'yaj 'ngo rio xachij achéj rian nnee. Ni nunj si xachij nin' ruhua rio daj, ni nucuj nin' ruhua chráj ra'a nane rianj, sani ga'ue danicaj tsínj ducuj rio daj rian ruguechra' le'ej nun chruhua nnee. Ni hué daj ga'nij sij rio gan'an ne' garan' ruhua sij.

⁵Ni hué daj huin nga du'ua né' nej. Urin xico' hua du'ua né' rian nin' gachra' nnee cúj né'. Sani nahuin nico nuguan' a'mi nne né' xi'í né', 'yaj du'ua né'. Ni ni'í né' sisi ga'ue gaca nico quij gui'yaj 'ngo yan'an le'ej. ⁶Ni rún' huin yan'an le'ej daj huin nuguan' a'mi du'ua né'. Ni daj rún' hua nin' xi'í man chruhua xungüi nan, ni hué daj hua du'ua né' nej. Ni du'ua né' 'yaj sisi gahuin quij nin' nnee cúj né'. Ni chran' yun'unj du'ua né' daran' chrej achéj né' xi'í si sichre 'yaj sisi a'mi né' nuguan' xi'í aj. ⁷Ga'ue gahuin ni daran' rian ni xucu man riqui quij, gui'yaj ni ngüi. Ni ga'ue gahuin ni xataj nej, xucuáj nej, nga ango ni xucu man chruhua nnee yan'anj nej. Ni daran' ni xucu daj gahuin ni, gui'yaj ni ngüi. ⁸Sani ni a 'ngo né' si ga'ue gui'yaj sisi gahuin ni du'ua né'. Daj si du'ua né' huin 'ngo si quij. Ni si ga'ue gahuin ni du'ua né' manj. Ni daj rún' ahui' ni ngüi, 'yaj veneno, ni hué daj 'yaj du'ua né'. ⁹Ni a'mi sa' du'ua né' xi'í

Yan'anj huin chrej né'. Sani a'mi quij du'ua né' xi'í ni ngüi. Ni daj rún' hua man'an Yan'anj, ni hué daj gui'yaj Yan'anj ni ngüi aj. ¹⁰Hué du'ó' ahui nuguan'an nuguan' sa' nga nuguan' quij. Ni nitaj si hua sa' si hué daj 'yaj né' huin ni é re' jnān nga xica'ui. ¹¹Si ga'ue gahui nnee sa' nga nnee quij urin yu'uj manj. ¹²Ango nuguan' huin sisi si ga'ue gayu aceituna chra 'ngo chrun higo manj. Ni si ga'ue gayu higo chra 'ngo coj ayu uva manj. Ni si ga'ue gahui nnee sa' nga nnee 'nin' urin yu'uj manj.

La sabiduría de lo alto

¹³Ni sisi hua 'ngo tsínj ni'í sa' scanij ni é re', ni huin chrun sij, ruhua sij, ngaa ni da'ui sij digyan sij rian dugüi' sij sisi chrun yya sij xi'í chrej sa' chéj sij. Hué dan ni xacaj dugüi' sij cuenta sisi 'yaj sa' sij xi'í si ni'í sa' yya sij, ni sé 'ngo tsínj huin achij, ruhua sij manj. ¹⁴Sani sisi huin xicoj ruhua ni é re' ni'iyaj ni é re' ni dugüi' ni é re', ni huin ruhua ni é re' sisi gahuin rian ni é re', ngaa ni si ga'mi nne ni é re' xi'í ni é re' manj. Daj si sisi hué daj 'yaj ni é re', ni sé tsínj ni'í sa' huin ni é re' manj. ¹⁵Daj si sé rian Yan'anj 'na' nuguan' 'yaj si huin xicoj ruhua né' manj. Sani nuguan' daj 'na' rian ni tsínj man chruhua xungüi nan anj. Ni huin nuguan' ahui niman né' xi'í si unun né' si-nuguan' sichre aj. ¹⁶Daj si ngaa huin xicoj ruhua ni ngüi, ni ngaa huin ruhua ni sij sisi gahuin rian ni sij, ni ngaa hué daj 'yaj ni sij, ni unun' ni sij nga dugüi' ni sij, ni na'ue guiman sa' ni sij xi'í ni gaquin' xi'í 'yaj ni sij. ¹⁷Sani ni

tsínj ni'i sa', 'yaj nuguan' 'na' rian Yan'anj, 'ngo hua sa' niman ni sij. Ni nitaj si dugunun' ni sij ni ngüi mánj. Ni a'mi sa' ni sij. Ni a'nin' ruhua ni sij nej. Ni hué daj nahuin 'i ruhua ni sij ni'yaj ni sij dugüi' ni sij. Ni 'ngo 'yaj sa' ni sij rian daran' ni ngüi. Ni huin yya ruhua ni sij xi'í si-chrej Yan'anj anj. Ni nitaj si digya' yun'unj ni sij mánj. ¹⁸Ni ni tsínj 'yaj fuerza sisi gane din'inj ni ngüi, ni guini'i ni sij nico si sa' gui'yaj ni sij aj.

La amistad con el mundo

4 Ni un sin huin ni unun' ni é re', ni uda' ni é re' nga dugüi' ni é re', ruhua á re' únj. Hué daj 'yaj ni é re' xi'í si huin quij ruhua ni é re' ga'i nuguan'. Ni unun' ni nuguan' daj chruhua niman ni é re'. ²Huin ruhua á re' sisi ga rasun rian án re'. Sani na'ue guiri' ni é re' si huin ruhua ni é re'. Ni dagahui' a ni é re' nej. Ni huin xicoj ruhua ni é re' nga si'yaj dugüi' ni é re'. Sani na'ue guiri' a ni é re'. Ngaa ni unun' ni é re', ni uda' ni é re' nga ni dugüi' ni é re'. ³Ni sisi achínj jni'yaj a ni é re' rian Yan'anj, sani nun guiri' ni é re' xi'í si nun hua sa' nuguan' achínj ni é re' rian Yan'anj. Maan si huin ruhua ni é re' si gahuin sa' man'an án re' chruhua xungüi nan, gui'yaj Yan'anj anj.

⁴Daj rún' 'yaj tsínj atoj nga nica dugüi' sij, ni da'nga' daj 'yaj ni é re'. Nun ni'i ni é re' sisi ngaa xacaj ni é re' si-chrej ni tsínj man chruhua xungüi nan, ni unun' ni é re' nga Yan'anj mí'. Daran' ni tsínj huin ruhua gache si-chrej xungüi nan, ni unun' ni sij nga Yan'anj. ⁵Ni a'mi

yun si-nuguan' Yan'anj, ruhua á re' únj. Sé daj huin mánj. Ni gataj nuguan' daj: "Gui'yaj Yan'anj sisi nne Espiritu Santo niman né'. Ni nin' ruhua huin ruhua Espiritu Santo sisi guinico' né' urin Yan'anj anj." Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj. ⁶Sani doj 'yaj Yan'anj sinduj xi'í né'. Xi'í daj gataj si-nuguan' Yan'anj: "Unun' Yan'anj nga ni tsínj ani ruhua sisi tsínj sa' huin ni sij. Sani 'yaj Yan'anj sinduj rian ni tsínj ani ruhua sisi sé tsínj huin rian huin ni sij mánj." Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

⁷Xi'í daj dagahuin ni é re' si ataj Yan'anj. Sani gui'yaj á re' sisi so'o a ni é re' rian sichre. Ngaa ni gunanj sichre rian ni é re' aj. ⁸Gahuin nichrun' ni é re' rian Yan'anj. Ngaa ni gahuin nichrun' Yan'anj rian ni é re' nej. Nagui'yaj sa' ni é re' man'an ni é re' huin ni é re' ni tsínj 'yaj gaquin'. Ni gui'yaj ni é re' si gahuin sa' niman ni é re' huin ni é re' ni tsínj ani huj ruhua ni'yaj Yan'anj anj. ⁹Nani ruhua ni é re' xi'í si-gaquin' ni é re'. Ni si ga nia' ruhua á re' ga'nga' á re' mánj. Sani gui'yaj á re' si nani ruhua á re' gaco ni é re' aj. ¹⁰Gui'yaj ni é re' si gahuin ni é re' daj rún' huin 'ngo lij rian Señor. Ngaa ni gahuin rian ni é re', gui'yaj Señor aj.

Juzgando al hermano

¹¹Ni si nani ni é re' cuento nne xi'í ni dugüi' ni é re' huin ni é re' jnán nga xica'uī. Daj si tsínj a'mi quij xi'í jnánj sij, ni a'mi quij sij xi'í si-ley Yan'anj nej. Ni 'yaj sij sisi huin achij sij daj nga si-ley Yan'anj. Ni nitaj si 'yaj sij si ataj ley daj mánj. ¹²Urin

Yan'anj huin si riqui ley daj rian né'. Ní urin Yan'anj huin si gataj un tsínj ganani, ní un tsínj ga ni'ya. Ní un sin huín re' sisi utá' re' gaquin' dugüí' re', ruhuá re' únj.

No os gloriéis del día de mañana

¹³Yyaj ní gunun ni é re' si ga'mi huin ni é re' ní tsínj ataj: “Yyaj, asi a'yoj, ní gan'anj ni únj 'ngo xuman' daj. Ní guíman ni únj 'ngo yo'. Ní guíran únj ni rasun nādu'ue únj. Ní guí'yaj gana únj san'anj yu'uj daj”, ataj ni é re'. ¹⁴Ní hué daj a'mi ni é re' ngaa nun ni'í ni é re' nunj si guíran' ni é re' a'yoj. Rún' huin 'ngo nga ngaa nasi 'ngo hora le, ní ná ní utinj da'nga' daj huin ni é re' aj. ¹⁵Xi'í daj ní hua nian si gataj ni é re': “Sisi huin ruhua Señor, ní ga'ue ga ni'na' ni únj gane ni únj. Ní guí'yaj sun ni únj un sun gahuin.” Hué daj gataj ni é re'. ¹⁶Saní a'mi nne ni é re' nga si guí'yaj ni é re'. Ní sé si hua sa' si hué daj a'mi nne ni é re' mánj. ¹⁷Sisi ni'í né' guí'yaj sa' né', ní da'ui né' gaquin' sisi nā'uej ruhua né' guí'yaj sa' né'.

Contra los ricos opresores

5 Gunun ni é re' huin ni é re' tsínj xuru'ue. Gaco ni é re', ní gaguaj ni é re' xi'í sayun ga'na' guíran' ni é re' aj. ²Guchru si'yaj ni é re'. Ní xa xucu le si-gan' ni é re' nej. ³Ní xa daquinj yo si-san'anj ni é re' huin oro nga plata. Ní hué daquinj yo daj gahuin 'ngo da'nga' dígyán daj hua si-gaquin' ni é re'. Ní daj rún' xa daquinj yo si-san'anj ni é re', ní hué daj guíran' ni é re' sayun ngaa gaca á re', guí'yaj yan'an. Da' nata' xiráj dugüí' si'yaj

ni é re' mánj. Ní hué daj 'yaj ni é re' yyaj ngaa ruhua guísij güi ganahuij xungüi nan. ⁴Ní nan acaj Yan'anj cuenta sisi digya' yun'unj ni é re' nun naru'ue ni é re' rian ni tsínj ri xina ni é re' aj. Ní hua gunun Yan'anj sisi aco ni sij xi'í si nun naru'ue ni é re' du'ue ni sij. Ní nin' ruhua huin achij Yan'anj xata'. ⁵Chruhua xungüi nan, ní hua nia' ruhua ni é re' nga daran' rasun sa' man rian ni é re'. Ní namij ni é re' daj rún' namij xucu ngaa síj güi dagahui' ni sij xucu namij daj xa ni sij. ⁶Xi'í si digya' yun'unj ni é re' ni tsínj niqui daj, ní gahui' ni sij ngaa nitaj si da'ui ni sij gaquin', guí'yaj ni é re'. Ní sé si chran' ni sij ni é re' mánj.

Sed pacientes y orad

⁷Xi'í daj gana'uuj sa' ni é re' da güi ga'na' Señor huin ni é re' jnān nga xica'ui. Ní'yaj ni é re' daj ana'uuj 'ngo tsínj si guíri sij tan' ngaa gachij xina sij. Daj si ana'uuj sa' sij si ga'ui' guman. Xi'í daj ní gahui sa' xina sij, ruhua sij. ⁸Ní hué daj gue gana'uuj ni é re' nej. Ní gahuin nica ruhua ni é re' nga si-chrej Señor xi'í si doj hua, ní ga'na' Señor. ⁹Si ga'mi huí ni é re' xi'í ni dugüi' ni é re' huin ni é re' jnān nga xica'ui. Ngaa ní si gahuin castigo ni é re', guí'yaj Señor mánj. Daj si doj hua, ní ga'na' Señor nāgui'yaj yya sij nga né'. ¹⁰Xacaj ni é re' cuenta daj gunucuaaj ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná ngaa guíran' ni sij sayun xi'í si ga'mi ni sij si-xugüi Señor. Ní daj rún' guí'yaj ni sij, ní hué daj guí'yaj ni é re' nej. ¹¹Ní ataj né' sisi hua nia' ruhua ni

tsínj gunucuaj sa' ni sayun. Ni hua gunun ni é re' daj gunucuaj sa' tsínj gu'naj Job sayun guiran' sí'. Ni hua guini'i ni é re' daj gui'yaj sa' Señor nga sí' ngaa ganahuij sayun guiran' sí'. Daj si nahuin 'i ruhua Señor ni'yaj sij né'. Ni nani yaco ruhua sij ni'yaj sij né' nej.

¹²Hué dan ni nuguan' nan huin 'ngo nuguan' nico doj huin ni é re' jnān nga xica'uī. Ni si guta' nica yya ni é re' rian ni dugüi' ni é re' mánj. Hua 'ngo tsínj ataj sisi ni'i xata'. Ni hua ango tsínj ataj sisi ni'i yo'ój. Ni hua ángo tsínj ataj sisi hua 'ngo ni rasun ni'i. Sani si gui'yaj ni é re' daj mánj. Maan si gataj ni é re' sisi ga'ue sisi si ga'ue. Ngaa ni si gahuin castigo ni é re', gui'yaj Yan'anj mánj.

¹³Hua 'ngo dugüi' ni é re' tsínj ran' sayun scanij ni é re' ní'. Ngaa ni gachinj jni'yaj sij rian Yan'anj anj. Hua 'ngo dugüi' ni é re' tsínj hua niā' ruhua scanij ni é re' ní'. Ngaa ni gara sij chra' rian Yan'anj anj. ¹⁴Ni hua 'ngo dugüi' ni é re' tsínj a'nan' scanij ni é re' ní'. Ngaa ni gaquinj sij ni tsínj huin achij scanij ni tsínj nico' Yan'anj ga'na' ni sí' gachinj jni'yaj ni sí' rian Yan'anj xi'f sij. Ni guta' ni sí' doj guisiti rian tsínj a'nan' daj nga si-xugüi Señor. ¹⁵Ni sisi xuman yya ruhua ni sij ni'yaj

ni sij Yan'anj, ngaa ni ganahuin tsínj a'nan' daj, gui'yaj Yan'anj. Ni nachica tsínj daj, gui'yaj Señor. Ni sisi gui'yaj sij gaquin', ni guinicaj Señor niman nico xi'f gaquin' gui'yaj sij aj. ¹⁶Xi'f daj nata' go'ngo né' gaquin' gui'yaj né' rian ni dugüi' né'. Ni gachinj jni'yaj go'ngo né' rian Yan'anj xi'f ni dugüi' né' sisi nahuin sa' ni é re'. Ni ngaa achínj jni'yaj 'ngo tsínj hua nica niman rian Yan'anj, ni gunun yya Yan'anj si achínj jni'yaj sij. Ni gui'yaj Yan'anj daj rún' gachínj jni'yaj sij aj. ¹⁷Ni daj rún' hua man'an né', ni hué daj hua tsínj gu'naj Elías gane sí' asij ná. Ni ngaa nin' ruhua gachínj jni'yaj sij rian Yan'anj sisi si gaman', ngaa ni guisij hua'nij yo' danéj nun gaman' xánj sij, gui'yaj Yan'anj anj. ¹⁸Ni ngaa gachínj jni'yaj ruhua' yún sij rian Yan'anj, ngaa ni gaman' ruhua' yún, gui'yaj Yan'anj. Ngaa ni guiri' ni tsínj xánj sij si xa ni sij aj.

¹⁹Gunun ni é re' si ga'mi huin ni é re' jnān nga xica'uī. Sisi xacaj 'ngo dugüi' ni é re' chrej sé huin chrej xānga', ni nanicaj ruhua' yún ruhua sij, gui'yaj ango dugüi' ni é re', ²⁰ngaa ni guini'i ni é re' sisi un tsínj 'yaj sisi nanicaj ruhua sij xi'f si-gaquin' sij, ni nacaj sij tsínj gahuin castigo daj. Ni guiránj sij rian nico gaquin'.